

Prvo istražite reciklažu i zemaljske resurse, kaže Savetodavno veće Evropske akademije nauka (EASAC)

Rastuća globalna glad za [retkim mineralima](#) pokreće komercijalni interes za **dubokomorsko rudarenje** i njegovu potencijalnu eksploataciju u velikim razmerama. Za samo nekoliko nedelja, Međunarodna uprava za morsko dno (ISA) mogla bi dati zeleno svetlo za veliki industrijski razvoj dubokih okeana. U hitnom pozivu, evropske akademije nauke upozoravaju na strašne posledice po morske ekosisteme i osporavaju poslovni slučaj dubokog morskog rudarenja u bilo kom obimu dok se potencijali za reciklažu u potpunosti ne istraže.

Nekoliko evropskih zemalja su sponzori rudarskih ugovora sa **ISA**, a Norveška planira da eksploatiše minerale u okviru sopstvene ekskluzivne ekonomske zone i proširenog epikontinentalnog pojasa.

„Narativ za dubokomorsko rudarstvo je pogrešan“

Pristalice dubokomorskog rudarenja tvrde da se povećana potražnja za retkim mineralima u „zelenim tehnologijama“ kao što su vetar, [solarna energija](#) i baterije ne mogu zadovoljiti iz kopnenih izvora. Nakon što je ispitao prognoze, Savetodavni savet Evropskih akademija nauka (EASAC) je skeptičan da je dubokomorsko rudarenje neophodno da bi se pokrile potrebe za kritičnim materijalima.

„Narativ da je dubokomorsko rudarstvo od suštinskog značaja za postizanje naših klimatskih ciljeva i da je stoga zelena tehnologija obmanjujuća“, kaže **Majkl Norton**, direktor za životnu sredinu EASAC-a. „Dubokomorsko rudarenje ne bi obezbedilo mnogo kritičnih materijala potrebnih za zelenu tranziciju i druge visokotehnološke sektore. Pored toga, stope reciklaže mogu se znatno poboljšati, a buduće tehnološke inovacije nisu adekvatno uzete u obzir u prognozama.

Rizik od nepopravljive štete na milionima kvadratnih kilometara morskog dna

Ukoliko ISA odluči da dozvoli nastavak komercijalnog rudarenja ove godine, milioni kvadratnih kilometara morskog dna bi mogli biti pogođeni. „Iako ostaju velike praznine u našem razumevanju uticaja na životnu sredinu u tako udaljenim sredinama, veoma velike površine morskog dna će biti oštećene, a ekosistem ubijen. Takođe postoji rizik od značajnih sekundarnih efekata zbog velikih količina oslobođenog sedimenta“, objašnjava profesorka Lise Ovreas, profesorka na Univerzitetu Bergen u Norveškoj. „Morsko dno je trebalo hiljadama godina da se formira, a šteta će biti nepopravljiva u sličnim vremenskim okvirima. Ostaju i pitanja o ciklusima ugljenika i genetskim resursima. Kako proceniti i ublažiti takve efekte je veliki izazov za ISA koja ima zakonsku obavezu da izbegne ozbiljnu štetu po morsko okruženje.

Slepo roniti u sukobe u dubokom moru sa naporima da se zaštite buduće generacije

„Ne postoji dogovor o tome šta predstavlja ozbiljnu štetu ili kako izmeriti uticaj na životnu sredinu, tako da je teško videti kako ISA može da ispuni svoju misiju“, kaže **Lars Valoe**, predsednik Upravnog odbora EASAC-a za životnu sredinu. Tek sada počinje rad na određivanju nekih fizičkih indikatora za ekološke pragove, ali oni ključni, kao što su uticaji na biodiverzitet i usluge ekosistema, nisu ni u fazi razmatranja.

Profesor Peter Haugan, direktor politike na Institutu za istraživanje mora u Bergenu, u Norveškoj, dodaje: „Okean je bio izvor života na Zemlji. Sa toliko biodiverziteta, bilo bi nepromišljeno zaroniti u [dubokomorsko rudarenje](#) i uništiti ove ekosisteme koji su tako vitalni za naš opstanak. Takođe u potpunosti suprotstavlja nedavne odluke o zaštiti biodiverziteta u Konvenciji o biološkoj raznovrsnosti i novom „Sporazumu o otvorenom moru“. Trebalo bi da zastanemo da razmislimo umesto da žurimo sa ranom odlukom za kojom će se kasnije žaliti.“

EASAC takođe napominje da nacionalne države imaju velike površine dubokog mora i njegovih minerala u svojim isključivim ekonomskim zonama i da mogu nastaviti bez obzira na nedostatak međunarodnog konsenzusa. Svaka eksploatacija treba da bude propisno praćena i postepena. Znanje i iskustvo treba deliti sa međunarodnom zajednicom kao imperativ.

EASAC zaključuje da nauka podržava stranke kao što su [Evropska komisija](#) i neke države članice u njihovom pozivu na moratorijum dok se ne razviju naučni standardi za zaštitu životne sredine u skladu sa važećim međunarodnim konvencijama.